

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt' roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ' a vydavateľ':
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do nově
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Mungovská strana na pramieri.

Lukács v klepci.

«Jestli Désy dokázat vie jeho obžaloby, vtedy Lukács je panamista» — budapeštianska kráľovská tabula toto vyriekla v mene jeho veličenstva kráľa.

Krajinski vyslancovia mungovskej strany trasú sa od strachu nad týmto výrokom.

Statočnému ľudu krajinskému ale odľahlo: vidí totiž, že pravdu predsa nemožno celkom pochovať, bo v Uhorsku nachodia sa ešte neodvislí sudcovia!

Zoltán Désy, vodca opozície, bývalý štátny sekretár finančného ministerstva proti mungovskému ministerpredsedovi verejne vystúpil s tou obžalobou, že ako nekďajší finančný minister štátnu pokladnicu oškodil o štyri milióny 800 tisíc korún. Ako finančný minister totiž z príležitosti uzavretia viacerých štátnych kontraktov na volebné útraty krajinských vyslancov mungovských, 4 milióny 800 tisíc korún dostal cestou židovského bankára Pavla Eleka.

Zoltán Désy túto hroznú obžalobu proti Lukácsovi verejne zdvihol v novinách a v rečiach, ktoré povedal za rozličných príležitostí. Ba čo viac, túto obžalobu proti Lukácsovi osvojili si a opakovali aj gróf Julius Andrássy, gróf Aladár Zichy, gróf Albert Apponyi, gróf Michal Károlyi a skoro všetci krajinski vyslancovia opozície. Noviny jednotajne píšu o tejto obžalobe, vodca mungov však nemá smelosti pred verejnosťou podvrátiť proti nemu zdvihnuté, sto a stokrát opakované obžaloby. Proti Désymu zadal síce pravotu, postaral sa ale aj o to, aby

kráľovský súd nedovolil, že by proti nemu zdvihnuté obžaloby dokázané byly. Proti výroku kráľovskej súdnej stolice appelloval Zoltán Désy a kráľovská tabula zrušila nielen výrok súdnej stolice, lež spolu aj nariadila, aby v novom pojednávaní dovolené bolo dokázanie všetkých punktov obžaloby, bo jestli Désy vie dokázat jeho obžaloby, vtedy Lukács skutočne páchal panamu.

Kráľovská tabula teda jej výrokom oratovala česť celej krajiny a upevnila dôveru akou krajinské obecenstvo posial chovalo sa a vždy chovať sa má ku neodvislým sudcom. Lukács z tejto pravoty len vtedy by mohol vybrnúť zcela očistený, keby Désy nebol vstave dokázat jeho obžaloby. To ale je celkom vytvorená vec! Kráľovská tabula ešte aj to nariadila, aby Lukács pred súdom dopodrobna vykázal na čo obrátil tie peniaze, totiž koľko z nich podržal pre seba, a koľko dal mungovským kandidátom ku podplácaniu a zakupovaniu voličov. Na výrok kráľovskej tabule vyhráza sa teraz Lukács, že on pred súdom už zcela otvorene bude hovoriť a že do toho bahna, v ktorom sa nachodí, zamochí aj daktorých vyslancov opozície. To však zas není pravda, že z opozície čo len jeden kandidát by sa bol našiel, ktorý počas volieb do reči by sa bol pusil s grófom Khuen-Hédervárym, tým menej s Lukácsom. Opozícia aj ani za jedno okamženie netrpela by medzi sebou takého človeka, ktorý by kedy peniaze alebo inú podporu bol prijal zo strany mungov.

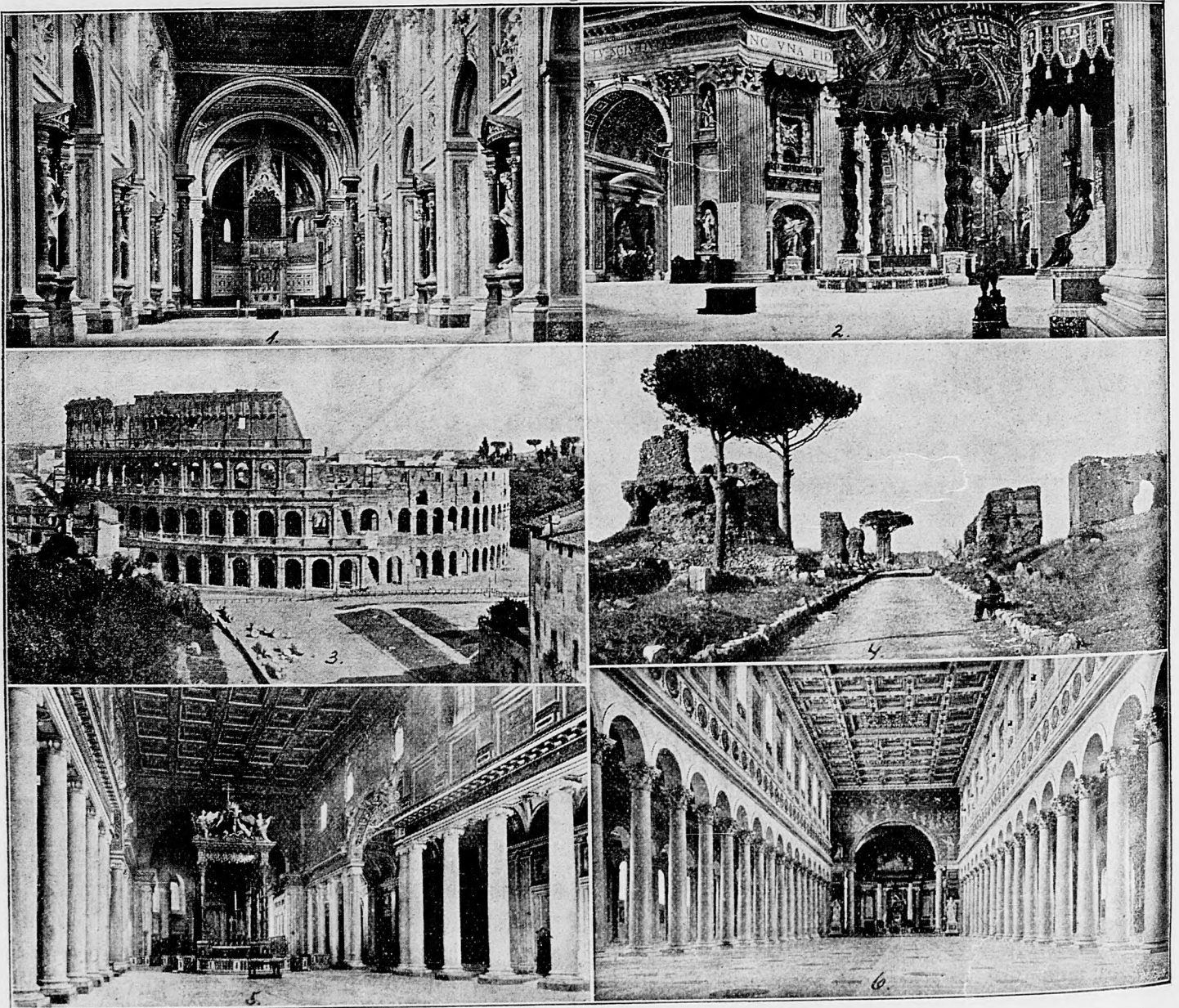
Lukács teda nachodí sa v klepci. Spolu s ním ale pred celým svetom na pramier postavení sú i všetci mungovci. Ako prvý následok

spravodlivého výroku kráľovskej tabule považujeme 11. apríla prevedenú voľbu v okrese Dunavecse. Po smrti tamojšieho vyslanca grófa Benyovszkyho vystúpil tu mungovský štátny sekretár pravosudia Alexander *Benedek*; vzdor neslýchanej pressie úradných medzítok, zvlášte fõišpána, slúžnvcov a notárov, mungovský štátny seoretár pravosudia potupne prepadol a väčšinou 338 hlasov vyvolený bol opozičiar Georg Plathy. Starí mungovskí politici trnú už od strachu a nedbali by aj Lukácsa obetovať, len aby na politickom dejišti nastal znovu pokoj a zákonný poriadok. Lukács však nechce sám padnúť a odhodlaný je so sebou strhnúť všetkých svojich cinkošov. Len sa do roboty pane Lukács! Najlepšie a pre krajinu najosožnejšie bude, keď rázom zanikne celá banda mungovská!

Podme do Ríma.

Horliví pútnici v Ríme zaiste v prvom rade svojej zbožnej nálade výrazu dajú spoločnými modlitbami, súčasnením sa pri službách Božích a cirkevným spevom, pri tom však nezabudnú obhliadnuť si prepočetné svetochýrne pomníky, ktoré znakom mimoriadnej obetivavosti postavili naši predkovia. Medzi týmito zriedkavými pomníkami pohliadnime si po prvé štyri hlavné kostoly svätého mesta.

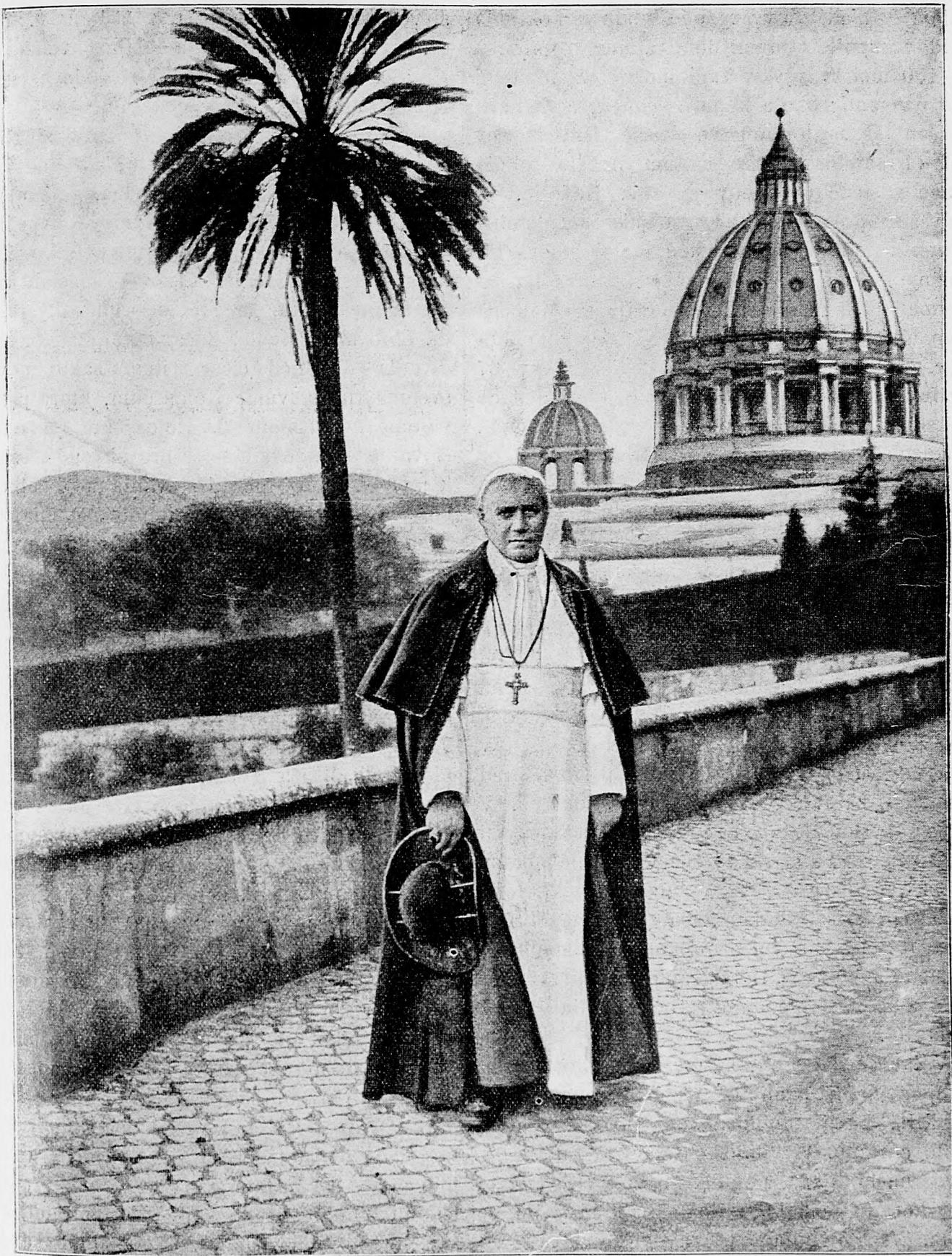
Predsiň chrámu svätého Petra sama v sebe je väčšia ako u nás nejedon mestský kostol. Nad hlavným vchodom do predsiene nachodí sa mozaik obraz, ktorý predstavuje loď svätého Petra. Tento obraz zaslúži, aby si ho každý náležite obhliadol, bo zvláštne chýrny umelec

Čo všetko môžu vidieť pútnici v Ríme.

vyhotovil ho pred viac ako šesť sto rokami. Z predsiene do chrámu vede päť vchodov. Medzi týmito prostredný najväčší vždy je zatvorený, obrovskú bránu jeho roku 1447. uliali z bronzu, zovňajšia strana brány ozdobená je rozličnými

historickými objavmi, medzi týmito na ľavo z dola vídať korunovanie cisára a uhorského kráľa Sigismunda. Najkrajnejšia brána je zamurovaná a otvorili ju len vtedy, keď pápež celému katolíckemu svetu povolil jubileumný odpust. Vnútraj-

Sv. otec pápež Pius X. v záhrade vatikánskej.

šok obrovského chrámu nemožno v krátkosti opísať. Spomenem preto len daktoré veci. Na mramorovej dlážke vídaj čísllice. Tieto označujú dĺžku najväčších kostolov sveta. Najväčšiu dĺžku pravda má chrám sv. Petra, ktorý je 187 metrov dlhý. Keď dakto z toho miesta, ktoré označujeme číslom 2. hľadí do výšky, nad sebou vidí okruhly spodok kupole, ktorá z dola rátajúc, vypína sa do 100 metrov výšky. Tam možno vystúpiť aj von na ganog okolo kupoly vedúci, ta ale nech ide len taký, ktorému vo výške 100 metrov nekrúti sa hlava. Na jednom mieste tohoto gangu v stene upevnený je kríž. Hovoria, že kedysi za prastarých časov voľaký neobozretný človek z tohoto miesta zpadol do hlbky. Pri hroznom páde do hlby telo nešťastníka na kamennej dlažbe zcela sa rozplaštilo a ostalo po ňom akoby len trochu vody. Nad gangom kupole, celá kupola vypína sa ešte do výšky 37 metrov. Vnútoraná výška kupole obnáša teda 137 metrov. Kto má chuť ešte vyššie vystúpiť, ten nech vedľa vchodov do zakristie vyjde na vonkajšiu čiastku a na strechu kupole a ztadiť do tej gule, v ktorej upevnený je kríž kupole. Táto guľa pri pohľade zdola zdá sa byť len tak veľká ako hlava dieťaťa, v skutočnosti však je taká obrovská, že vnej nachodia sa aj lavice k oddychnutiu. Na týchto laviciach oddychoval som si už aj sám so štrnást ludmi, ktorí boli somnou. Neni posledná vec vedieť aj to, že na streche kostola okolo kupoly v malých domkoch bývajú ludia. Sú to ztrážci kostola a majú v tých domkoch vedovody, cievvu pošiu a pred domkami zahradky s ovocnými stromami. V samom kostole je asi tridsať oltárov s krásnymi oltárnymi obrazmi. Na plátne malované obrazy ale sú len dva, ostatné sú všetko mozaiky, totiž z malých farbistých kamienkov složené obrazy alebo freško, pod čím zas rozumieť treba obrazy na stenu maľované. Udržiavanie chrámu svätého Petra a jednostajné opravy ročite stojia 160 tisíc korún.

V lateránskom chráme sv. Jána, ktorý predstavujeme pod číslom 1. pochovaný je pápež Lev XIII., ktorý mnoho vynaložil na ozdobu tohoto chrámu. V tomto chráme z nútra na pravo nachodí sa pomník pápeža Silvestra, ktorý korunu poslul sv. Štefanovi kráľovi uhorskému. Vrchol pomníka ozdobuje veľká zá-

stava. V hlavnom oltáre ochraňujú jednoduchý drevený stól, na ktorom nekdy sv. Peter apoštol služieval sv. omšu. Tu zarovnak v drahocenných relikviaroch ochraňujú aj hlavy svätých apoštolov Petra a Pavla.

Pod číslom 5. predstavujeme chrám blahoslavenej Panny Marie a pod číslom 6. chrám sv. Pavla apoštola. V chráme blahoslavenej Panny Marie ochraňujú drahocenné relikvie z jaslíčiek Krista Pána.

Keď židovskú krajinu podmanili si Rímanci a ich hlavné mesto Jeruzalem, ako to Kristus Pán bol predpovedal, zručali tak, že kameň na kameni neostal, na státisíce židov odvliekli do zajatia a ako otrokov v Ríme potrebovali ich ku najťažším prácam. Cisár Vespasian prišiel na tú myšlienku, že pre lud rímský postaviť dá obrovské divadlo. Začal ho aj stavať a stavbu divadla dokončil cisár Titus. Takto povstalo svetochýrne stavenie Kolosseum, ktoré predstavujeme pod číslom 3. Kolosseum je okruhlé stavenie vybudované z obrovských kresaných kameňov. Steny tohoto stavania nekdy obložené byly mramorom. Kamene tohoto stavania zväčša židia posnášali a ozdobili rôznymi figurami do skál vrezanými. Ozaj zázračné sú cesty Božie Židia, ktorí ukrižovali Krista Pána, o niekoľko rokov rímským pohanom stavať museli divadlo a keď mysleli na to, že z ich mesta Jeruzalema ani kameň na kameni neostal, kamene Kolosseuma polievali krvavými slzami. Včul ale po tisíc deväťsto rokoch ako židia ukrižovali Ježiša Krista, mena miestodržiteľov Ukrižovaného, rímskych pápežov totiž čítať môžeme na múroch Kolosseuma, znakom toho, že jedine oni donášali hrozné obete k udržaniu tohoto pomníka prastarých časov.

V Kolosseume bolo 87.000 do skaly vykresaných miest k sedeniu. Pre bohatých nachodily sa tam pravda aj lôže. Celé stavenie nemalo žiadnej strechy, cisárski námorníci ale ku predstaveniam na žrdách mesadou obložených nad divadlom rozprestierali veľké plachty, aby obecenstvo nebolo vystavené lúčiam slnka a dáždzu. V tomto Kolosseume nepočetni kresťania utrpeli smrť mučedelnícku. Starobylé divadlo toto pohanské pritomne už neni celé. Pred stolytiami mnoho z jeho kamenia upotrebili k vystaveniu nových palácov. Z takého kamenia

vybudovaný je aj takrečený benátsky palác, ktorý prítomne vlastnosťou je monarchie uhorsko-rakúskej.

Pod číslom 4. predstavujeme prastarú cestu rímskú, ktorá známa je pod menom Via Appia. Z pravej i z ľavej strany tejto cesty vidaf samé rumy. Sú to všetko prastaré pomníky. Nikto nevie kto pod nimi leží pochovaný. Neraz pod nohami pastierskeho chlapca otvorí sa hrob, najdú v ňom starobylé kosti, niekoľko starých peňazí a črepov. Kto by vedel povedať, či je sú tie kosti. Možno že je to hrob i daktorého kresťana, bo veď dakedy pochováveli tu aj kresťanov. Čudné mesto je tento Rím. Kdekoľvek sa tu človek pohne, všetko ho upomína, aby sa modlil.

Všetko pre vojsko, pre občánov nič.

Minulého leta boli naši mungovia tak štedrí, že odhlasovali nový vojenský zákon a skrze to daňujúcim občanom na krky uvalili ohromné farchy. Mungovci chlúbili sa s týmto zákonom a búchali do sveta, že už teraz naša monarchia poistená je proti nápadom akéhoholvek nepriateľa, že už včul nemusíme sa báť ani Rusa ani Srba, ani žiadnej inej nácie, bo vraj budeme mať tak silnú armádu, ktorá prevládze aj čertov z horúceho pekla. Vo Viedni sa chutne smiali a spokojne si ruky drhli tí páni, ktorí nad vojskom rozkazujú a mysleli si: «keď mungovia na prvé pokynutie Štefana Tiszu odhlasovali ten vojenský zákon, pre ktorý opozícia obštruovala cez desať rokov, odhlasujú oni aj väčšie farchy».

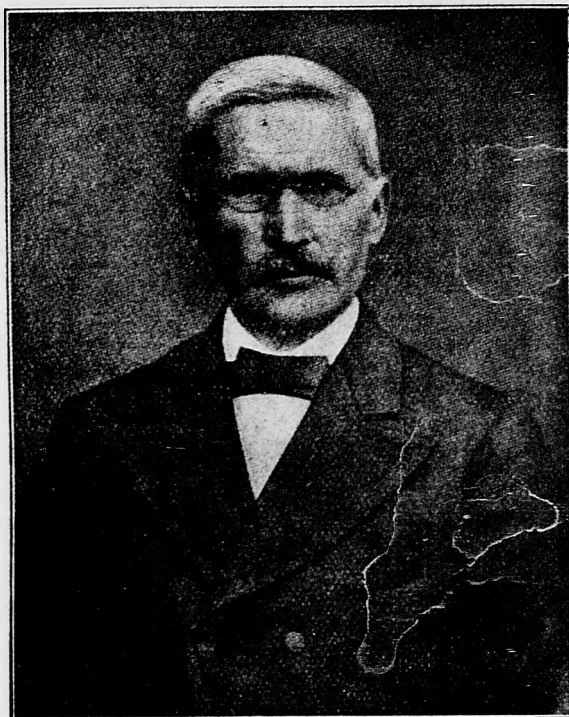
Tak sa aj stalo. V zasadnutí uhorsko-rakúskej delegácie, predošlý spoločný minister Auffenberg pánom ablegátom predostrel takú predlohu, že sa nám kačka parila od nej a vzdychali sme: Bože náš, zkaďe vezneme tie stá-millions.

A mungovskí delegáti bez slova odhlasovali rozpočet ministra Auffenberga. Vyslovili sa, že uhorská krajina má odkiaľ platíť. Že je to vraj bohntá a veľmi šťastná krajina, ktorej iné nechybí, iba silné vojsko.

Rozpočet bol odhlasovaný a mungovia chvastali sa, že aký oni vlastenecký skutok

vykonali. Sadli ihneď k stolu a od radosti pili oldomáš, zvlášte nad tým, že v delegacionálnych zasadnutiach nemýlili ich opozíciari.

Neboly však dostatočné ani tieto farchy. Vypukla balkánska vojna. Bolo sa čo obávať, že nás Rus napadne. Hybaj, vojenská vláda nariadila mobilizáciu. Na státisíce vojakov vyslala na ruské a srbské hranice. Všetko to zdravých a práceschopných ľudí. Medzi nimi bola polovica ženatých. A títo neboráci na hraniciach od mesiacov vystavení sú nehodám počasia, trpia nedostatok, hynú od hladu a špiny a vláda

Raiffeisen, pôvodca podporujúcich spolkov; 25 výročitý deň jeho odumretia prítomne zasvätily spolky Nemecka.

dovčulku ani to nepreviedla, aby rodiny narukovaných rezervistov dostaly akú-taku podporu.

Pomyslime si, koľké millions koštuje krajinu vojna na Balkáne. A čo vykonala tam Monarchia? Obránila hádam záujmy ríše? Zavrátila hádam dotieravých Srbov, ktorí si žart robili z Monarchie Habsburgov a v posmech obrátila jej zastupiteľa konsula Procházku? Či Monarchia snáď pokarhala Černohorcov, ktorí násilne prinútili jednu rakúsku loď, aby pomocné čaty srbské dovážala na hranice Černohorska? Nie. Naša chýrna armáda, zo všeliakých iných ohľadov, poriadok nemôže urobiť ani s malým Černohorskom. Tá armáda sama o sebe nestojí nič, bo keby ju pod ochranu ne-

vzal nemecký cisár, pred prvým výstrelom ruských alebo srbských kanónov, rozprchne sa na všetky strany. A koľké milliony koštuje tá armáda?

A ešte ani to není dost. Všetky krajinské dôchodky sožere vojsko. Vláda není vstave dakolko škôl vybudovať. Ba nevie pomoc dať ani chudákovi, ani malým hospodárom, ktorí ani zeme, ani dobytku, ba ani len zrna na siatie nemajú, lež na vojsko vždy má peniaze. Mungovia odhlasujú všetky predlohy ministra vojny. Tí nepomyslia na biedu daňujúcich občanov. Nepríde im na um, že v krajine všetko je už hrozne odanené; vláda rozkáže a mungovia hlasujú ako kašperlici na šnôrkach.

Ešte jedny výdavky vojenské není sú zakryté, už nám nové uvalujú na krky. Ledva sme si jednu rátu porcie zaplatili, už nám je ekzekútor za päťami a žiada novú daň pre vojsko, bo vraj pán kráľ posilníť si chce svoju armádu, snáď aby sa mal čomu tešiť. A my blázni platíme a zdierame sa, hladujeme, dlhy robíme, len aby naše vojsko malo čím peknejšie gombičky a bolo dokonálejšie.

Nazdávali sme sa, že sme už dosiahli najvyšší stupeň vojenských výdavkov a od včulka troviť môžeme na seba a na našu domácnosť.

Nie! Vojenské ministerstvo povýšiť chce počet nášeho vojska, bo vraj aj v iných krajinách tak robia. Toisté robí Nemecký, Angličan, Francúz a Rus. My vraj musíme krok držať s nimi. A krok ten pre nás znamená nové trovy. Spoločný vojenský minister na budúci rok pýta o 50.000 viac rekrútov. A keď pýta, dostane ich. Ako by to bolo, že by jeho predlohu mungovia neodhlasovali. Veď v delegácii, kde tú predlohu pojednávať budú, zasedajú len mungovia. Dajú oni Viedni čokoľvek tam žiadajú, bo vedia, že sa im za to odslúžia. Darujú im zlaté krížiky, tajné radcovstvo; daktorého povýšia za baróna, za grófa. Dajú im dobré obedy, a za to vďačne odhlasujú 50.000 rekrútov, čo stojí len stámillionov. Bo viac mužstva potrebuje nové kasárne, viac kanónov, viac dôstojníkov, viac siat a viac potraviny. Čo že je to ale, tak bohatej krajine, aká je naša? Máme Tiszu, Lukácsa a snem mungovský, čo sa nám chce.

Zakiaľ máme čo, budú nás drať, keď sa však všetko mine a ostane nám len holá koža,

pred viedenským hradom zakričíme: «Nahati žobráci nepotrebuju vojsko!»

Vtedy sa zprostíme vojenských výdavkov.

Ondrej Hladký.

Amerika proti vyst'ahovalcom.

V sneme Spojených Štátov severo-amerických vo Washingtone minulé dni hlasovali nad vystahovaleckým zákonom, ktorý snem prijal s ohromnou väčšinou hlasov, 178 hlasmi proti 52.

V smysle zákona na územie Spojených Štátov nepustia takých vyše 16-ročných vystahovalcov, ktorí nevedia čítať a písať. V tomto ohľade len s tými urobili by výnimky, ktorí by pre náboženské prenasledovanie boli nútení opustiť svoju vlasť.

Cielom prehlasovania návrhu zákona menšina snemu viedla tuhý boj, ale proti väčšine ktorá je proti vystahovalcom, marné bolo všetko jej namáhanie.

Aby sme rozumeli, o čom je reč, o návrhu zákona sdelujeme nasledovné:

Spoločný poradný výbor senátu a snemu predbežne rokoval o tých protivách, ktoré byly medzi dvoma, v senáte odhlasovanými návrhami. V jednom sa obidva návrhy srovnávajú a to je to, že vystahovalectvo treba obmedzovať.

Ačkoľvek dva návrhy slúžia jednému a tomu istému cieľu, predsa je v nich veľký rozdiel. Už na prvom zasadnutí bolo zrejmým, že snahu členov výboru je, aby sa dohodli. V obidvoch zákonodarstvách sú prísne poriadky ohľadom toho, *aby takí vystahovalci, ktorí nevedia čítať a písať, budúcné nemohli vysadnúť na územie Spojených Štátov.*

Nesmierna agitácia začala sa medzi mohutným spolkom zamestnávateľov millionárov a medzi liberálnou väčšinou, ktorá bráni výlučne záujmy amerického robotníctva. Čím je vystahovalec sprostější, tým snadnejšie ho možno vykorisťovať, teda millionárom veľmi záležalo na tom, aby sa do Spojených Štátov čím viac takýchto vystahovalcov nahrnulo.

Lenže táto snaha millionárov vyšla na zmar.

Spojené Štáty už majú dost veľkého vzrastania vystahovalectva. Nepotrebuju neumelých robotníkov. Zášť, ktorú americkí robotníci prechovávajú proti cudzím robotníkom, zvíťazila

proti millionárom. A už aj teraz počuť, že sú americkí robotníci ešte ani s týmto zákonom nie spokojní. Chcú mať ešte prísnejší zákon. A my budme radi tejto americkej prísnosti, radujeme sa jej z opravdového ľudomilského srdca. Bo vystahovalectvo v našej vltati nabývalo už úžasných rozmerov. Spojené Štáty nám teraz prispeli pomocou. Tejto zášti Ameríčanov proti cudzincom, u nás tešíť sa musí každý verný ľudomil.

Falošný armén.

Od tej doby, čo je Uhorsko ústavným štátom a čo zasvietila nám tá chýrna sloboda, že neopovážime sa ani škrknúť, mali sme veľa ministerských predsedov. Boli medzi nimi vtípní štátnici a boli medzi nimi i neumní hlupáčkovia ktorí súci boli za dedinských kišbírov, nie ale za prvých štátnych hodnostárov. Boli medzi našimi ministerskými predsedami aj prefikani

Najnovšia strojová flinta proti lietadlam, ktorou cez tri minuty 200 guľiek možno vystreliť.

kujoni, ktorí výtečne vyznali sa v tom, ako možno ministerské kreslo zachrániť a si ho poistiť proti pohromom, aké neočakávane prekvapíť ich mohli. Prežili sme teda rôznych ministrov, lež ani jeden z nich nebol taký falološník, aký je Ladislav Lukács. To je ozajsný kvietok, ktorý nie vôňu, lež veľký smrad šíri. Do ministerského kresla nedostal sa rovnou cestou, lež vystrájal rôzne kotrmelce, oklamal mnohých politikov, zaprel nejednu z jeho bývalých zásad, až napokon svojej druhej manželke (prvú zanechal neverne) pochválil sa mohol, že ho pán kráľ vymenoval za hlavu vlády.

Dlhé roky čakal na toto vymenovanie a práve preto si chce svoj život predĺžiť. Iný minister na také hrozné obžaloby, aké proti nemu dvíhajú pred celým svetom, bol by sa už dávno podakoval kráľovi. Lukács ale na tú fažkú obžalobu, že ukradol blízko päťmillionov, ani lenž plecom nemrdne. Čo že je to jeho hrubej koži. On hlavnému kráľovskému fiškálovi, ktorý v apellácii poslanca Désyho zastupoval obžalobu, jednoducho rozkázal, aby vec tak predstavil, že vraj ten súd je už skončený, bo jak snem mungovský tak i dom velmožov zpod obžaloby očistil Lukácsa. Takýmto figlom, ktorý v posmech vystavil uhorské pravosudie, chcel Lukács súd zastaviť, aby si s tým predĺžil život.

Či podobné kúsky vykonával kedy uhorský ministerpredseda? Nikdy! Nepredarmo je Lukács rodeným arménom a arméni vôbec známi sú ako vybíjaní falošníci.

Lukács aj s tým je na čistom, že nemá tej vedy a schopnosti, ktorá potrebná je ku tak vysokému úradu, aký on zastupuje, predsa však dvoma rukami drži sa svojho kresla. Čo jemu chýbuje, to najde u Tiszu. A preto Lukács je len titulárnym ministerpredsedom, Tisza je ozajsným. Čo Tisza chce, to sa stane. Lukács

Najnovšia hluposť. Podobizeň muža na nachte ženy.

musí sa podrobiť vôli Tiszovej, bo inács konec by bol jeho panovaniu.

Lukács aj to vie, že v mungovskej strane Tisza má väčšinu, preto sa boji protimlúviť Tiszovi a keby sa to opovážil, hneď je von z ministerského kresla. Mungovia netajú ich nenávisť proti Lukácsovi a trpia ho, bo im slúbil, že len o dva roky budú nové voľby. Dotedy mungovia pokojne môžu fahať plat ablegátsky. A aby tohoto termína Lukács bezpečne dožil sa mohol, každú chvíľu odročuje snem na dlhší čas. Aj včul až do 5. mája budú mungovia darebačiť a potom až do jasene. Falošný Lukács takýmto figlami udržuje sa na vláde. Vie, že buchne, veď dosud každý minister buchnul, chce sa ale čím ďalej pýšiť, že on je takým ministerpredsedom, akého ešte nikdy nebolo v Uhorsku.

To ale neni sláva, lež potupa pre krajinu. Haňbíme sa, že Lukács je hlavou vlády mungovskej.

Fatranský.

Rozpoloženie na Balkáne.

Ruský ministerpredseda Sasanov v mene svojho cára, ktorý silou-mocou chce byť protektorom balkánskeho obyvateľstva, vydal osvedčenie, ktorým prísne napomína Černohorsko a upevňuje výhlady na ustálenie pokoja medzi európejskými mocnosťami. V najbližšom čase teda nebude vojny v Europe a ubohí rezervisti môžu sa úfať, že ich domov pošlú.

Blokáda černohorskeho a zčiasťky albánskeho morského pobrežia je úplne prevedená. Válečné lode európejských mocností ku černohorskému a zčiasťky albánskemu pobrežiu nepustia žiadnu cudzú loď.

Nikita kráľ černohorský nechce sa podrobiť vôli európejských mocností a v sobotu 12. apríla znovu dal bombardovať mesto a pevninu Skutari, kde len minule padlo 4 tisíc Černohorcov. Bojí sa, že ho Černohorci vyženú z krujiny a z druhej strany od európejských mocností rád by vynútil aspoň 20 millionov peňažnej náhrady.

Srbsko sa podrobuje nariadeniam európejských mocností a pomocné čaty tak od pevniny Skutari ako aj z iných strán bojišťa povoláva domov.

Bulhari pri Čataldze ešte vždy pokračujú v

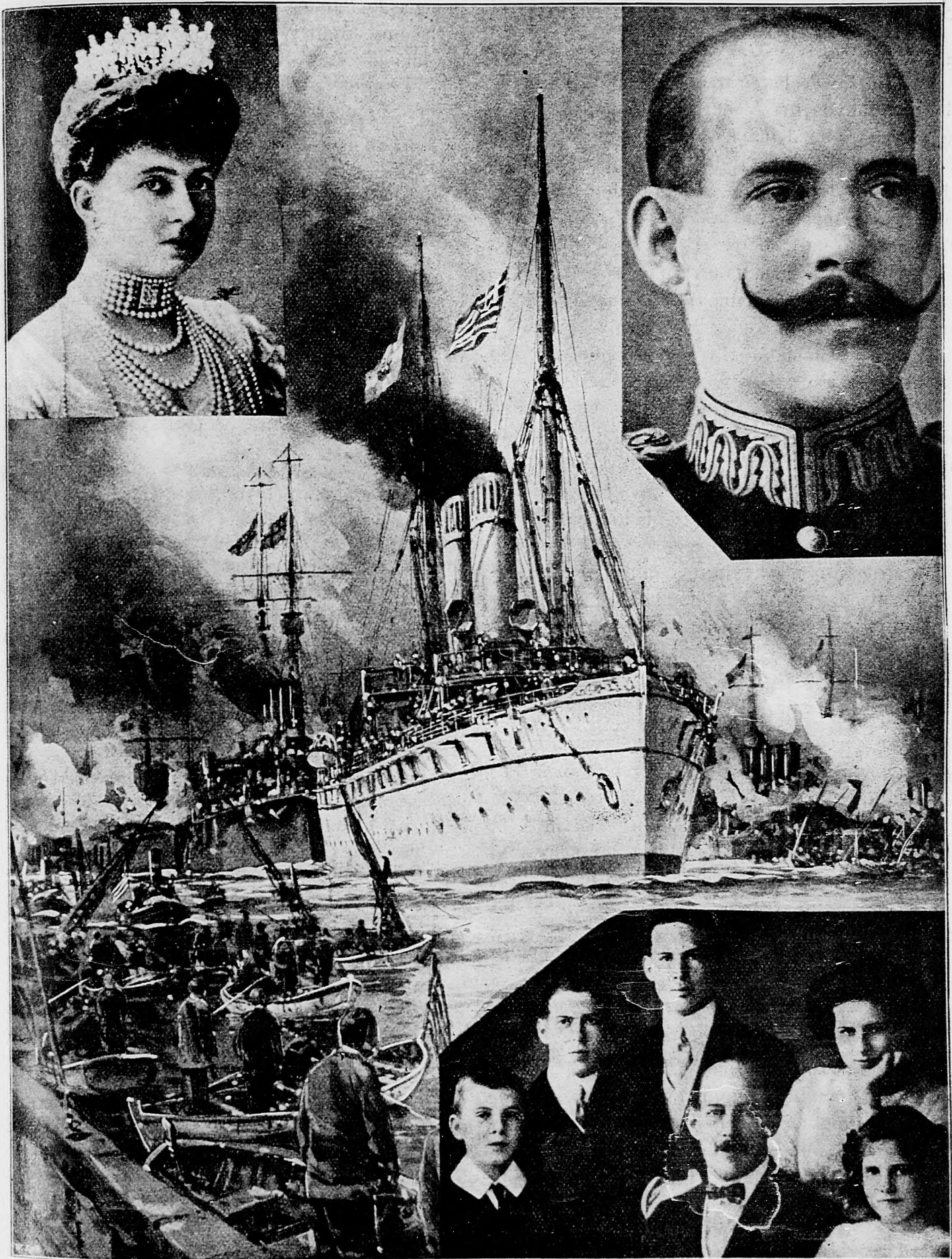
bitkách, minulý týždeň ale utrpeli veľkú porážku. Na počiatku novej vojny dva bulharské pluky vyšly úplne na vnivoč. Vtedy cieľom ich nahradenia utvorili dva pluky z chlapcov, vycvičili ich a 29. marca poslali ich do boja. Turci zaiste cestou špehúnov sa o tom dozvedeli a nasledovný deň napadli detské pluky a temer cele ich zničili. V Sofii skoro každá rodina oplakáva svojho syna.

Balkánski spojenci ku koncu medzi sebou budú viesť vojnu. Novšie telegramy oznamujú že mocnosti sa dohodly, aby Saloniky dostali Gréci. Bulhari ale čo najrozhodnejšie žiadajú, aby toto mesto oni dostali a sú hotovi aj vojnu vypovedať Grécku, keby sa Salonik dobrovoľne nezrieklo. Bulharsko krem toho pre seba požaduje aj Monastýr. Kolujú chýry, že Srbsko a Grécko sa vzájomne podporujú voči Bulharsku aby Saloniky dostali Gréci, Monastýr ale Srbi. Neni teda vytvorené, že pri podelení koriste medzi Spojencami vzkrsnú také ostré protivy, že ich riešenie sveria na zbraň.

Fujavice, sňahy a mrazy po celej krajine.

Po pekných, teplých dňoch v hlavnom meste a po všetkých stranách krajiny, zarovnak aj v Rakúsku a Nemecku z 12. na 13. apríla nastalo zcela zimné počasie. Cez celú nedelu zúrili víchor a zapríčinil mnoho škody v telegrafických a telefonových vodičkách, nadovšetko ale v zahradách a miestami aj vo viniciach. Dľa došlých zpráv sňahové fujavice a mrazy zúrily nadovšetko v nasledujúcich mestách a okoliach: Nitra, Székesfehérvár, Besztercebánya, Esztergom, Veszprém, Temesvár, Komárom, Szabadka, Szatmár, Fényeslittke, Lőcse, Pécs, Gyöngyös, Nagytapolcsány, Sipik, Hajduböszörmény, Vágújhely, Resicabánya, Salgótarján, Tapolca, Zsarnóca, Szekszárd, Dobšina, Eger, Késmárk, Miava, Miskolc, Alsókubin, Bonyhád, Letenye, Fokszabadi, Igló, Ludas, Borsodmezőkeresztes, Cegléd, Jákóhalma, Árokszállás, Arad, Körmöcbánya, Sopron, Déva, Lugos, Csongrád, Sátoraljajhely, Győr, Eperjes, Táb, Siófok, Orsova, Zombor, Karánsebes, Titel, Kiskúnhalas atď.

V siatinách mrazy a sňah posial udajne nenarobily škody.

Konštantín, nový kráľ grécky na tejto lodi dorazil do Athén. Ľud prijal ho s veľkým oduševnením. Naše vyobrazenie predstavuje kráľa, kráľovnu a ich deti.

Georg Szmrecsányi medzi svojimi voličmi.

Krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Georg Szmrecsányi v okrese žabokreťskom verejne v shromaždeniach účtovať zamýšľal pred svojimi voličmi. Nitražambokrětsky hlavný slúžny ale menom Jozef *Spal* zbrannou mocou prekazil vydržiavanie týchto účtovných shromaždení. Toto tiež dostatočne označuje, ako mungovskí slúžnovci vážia si slobodu voličov, tých občanov totiž, ktorí ich platia. S jeho hlúpym a zcela nezákonným pokračovaním mungovský hlavný slúžny nič nedosiahol, iba čo rozhorčený ľud celého okresu proti sebe pobúril. Krajinský vyslanec Georg Szmrecsányi vzdor bašovského pachorenia sa mungovčinou ohlušeného hlavného slúžneho v spoločnosti krajinského vyslanca Jána *Bartoša* radom navštevuje všetky obce svojho okresu a bez obalov vysvetľuje svoje politické účinkovanie, ktoré voličia celého okresu rozhodne schvalujú a ďalšej nezkladnej oddanosti ku svojmu všestranne obľúbenému vyslancovi všade výrazu dávajú hlučnými ováciami.

Tiszové plány.

Mungovský diktátor krajiny a predseda mungovských porád gróf Štefan Tisza v minulom týždni bol v budove parlantu. Prehliadol si kasárňu mungovských drábov a povedal, že ich mungovskej porade predstaví v zasadnutí 5. mája. Tisza pritomne zaoberá sa s vypracovaním zákonnej predlohy o rozdelení volebných okresov a o sošľátnení notárov. Tieto predlohy vlastne mal by Lukács zostaviť, ten ale tak musí tancovať ako mu hviezda Tisza.

Attentát proti španielskému kráľovi.

Alfons XIII. kráľ španielsky v nedeľu 13. apríla cez poľudnie prítomný bol na skladaní prísahey rekrútov. Ako okolo jednej hodiny s veľkým sprievodom generálov na koni vracal sa do kráľovského palácu, na hlavnej ulici Madrida z radov početného obecnstva nenadále vyskočil anarchista menom Manuel Sanches Allegre a tri razy strelil do kráľa, ktorého ale netrafil ani jedna guľa. Anarchistu chytili. Po atentáte kráľ s celým sprievodom vrátil sa do svojho

palácu. Je toto už tretí attentát, ktorý proti španielskému kráľovi vždy bez výsledku zpáchali anarchisti.

B E S E D N I C A.

Vďačné siroty.

II.

Pred domom, na ktorý pán dietkam, idúc z kostola už z ďaleka ukazoval, že je to jeho dom, stála prívetivá, milá starenka asi v tých rokoch, ako bol pán. Vidiac ho ako si pyšne vede tie dve deti, šla mu v ústrety a zastanúc pred nim, pokrútila hlavou, usmievajúc sa:

— No, no, Martinko môj, kdeže si mi vyhľadal také pekné dietočky? Ak sa nemýlim, sú oni po vdove Šalátovej, jak som počula, sú to nábožné a veľmi poriadne deti.

— Áno, Anička moja, áno — prisvedčoval pán Mrkvovský svojej panej, ktorá nečakajúc ďalšieho vysvetlenia, vzala deti sebou a než sa z udivenia zpa-mätaly, sedely za stolom, prikrytým čistým obrusom pri dobrých, chutných raňajkách.

Defom, vyhľadnutým od predošlého dňa, chutnalo veľmi dobre.

— No vidíte, kuriatka moje, tak je to dobre, tak sa mi to ľubí, keď dietky nie sú preberačné — prihovárala sa vlúdne pani k defom, upratujúc nádoby zo stola. Len sa mi pekne pomodlite, aby nám Pán Boh aj druhý raz požehnal. Dietky sa pekne pomodlily a držaly sa poriadne.

Velkodušní dobrodincovia dietok, neskôr zavolali pána učiteľa, aby tieto dietky doma vyučoval.

Janík a Anička sa výborne učili.

Ale ako boli páni spokojní s detmi, tým viacej boly deti s nimi, etiac a milujúc si ich jako vlastných rodičov.

Takto dietkam v dome ich dobrodincov uplynuly tri roky, keď pán Mrkvovský na radu pána učiteľa odhodlal sa, že Janka pošle do mesta do škôl.

V tom čase jeho rodinku zastihla veľká nehoda. Pani Mrkvovská, starobou soslábnutá, počala zo dňa na deň viac a viac opadať, až konečne obľahla, aby nestala viacej; ona porád vädla a obľadla, až konečne vypustila holubičiu dušu.

Janko po jej smrti ani počul nechcel o meste a škole. A keď mu pán prihovárал, aby len šiel do škôl, odvetil mu, že si on veru neopustí svojho dobrodincea.

Starký, nahliadnue konečne, že chlapec detinskou láskou k nemu došla pririastol a že sa od neho nijako odlúčiť nedá, nechal ho doma a aj s Aničkou dal ho vyučovať od dobrého, schopného učiteľa a od učeného, zbožného duchovného otca v obci.

Takto dosiahly deti najkrajší vek mladosti, ozdobené potrebnou vedou pre život a skvejúc sa prekrá-

snym skvostom mravov, jako najutešenejšie kvety celého okolia.

Krása a dobrý chýr Aničky, vábily k nej najvyberanejších šuhajov, ale ona každého úctive odpravila, rieknuce :

— Neopustím až k hrobu milého otea svojho. Živ mi ho Boh po dlhé roky, aby som mu ešte dlho preukazovať mohla svoju detinskú lásku a vďačnosť.

I po Jankovi kukaly krásnych dievčat oči, ale Janko ich podobne odbavil jako Anička.

Darmo im starčok dohovárať, aby si preňho vraj šťastie nekazily, že by vraj ani nebolo pekne, keby snád na jeho smrť čakali maly, aby sa až potom po svojom šťastí ohliadať mobly: chovanci ale pochytili, objímali, hládkali si ho a bozky detinskej lásky zastavily jeho ďalšiu reč.

III.

Po tuhej, treskutej zime zasvitla jednúce pekná utešená jar. Len z rána bývala zem mrazom stuhnutá a vtedy prístup ku kostolu bol veľmi obťažný, ba nebezpečný.

Pán Mrkvovsky, jako obyčajne jedno ráno vybral sa do kostola: cesta bola veľmi klzká a starčok by ju iste nebol vykonal alebo by bol aspoň viac razy spadol, keby ho neboly podporovaly mladé, svieže ramená Jankové a Aničkyné.

Lež akokoľvek sa deti namáhaly, predsa nevedely prekaziť, aby sa nekázal.

Bol veľmi slabý.

Keď deti a starký prišli na vršek ku chrámu, pýtal starký deti, aby sa trochu vzdialily, kým pred krížom vykoná krátku modlitbu, chcejúc sa naposledy odobrať od toho požehnaného miesta.

Deti vnišly do kostola. Ale keď po dost dlhej chvíle neprichádzal ich dobrodinca, vybraly sa za ním, upozorníť ho, že už začala sv. omša.

Vyjdúc von, našly ho ležať bez seba.

Rozoberúc ho po dlhom namáhaní a horko-fažko, dovedúc ho domov, uložily ho do postele. Po krátkej chvíli zaujal ho tichý spánok a usnul tvrdo; a keď sa prebudil, riekol :

— Deti moje, deti moje, viem že sa už dlho spolu tešiť nebudeme. Snívalo sa mi tejto noci, že som dnes naposledy s vama kráčal do kostola. Počul som zvony žalostne vyzváňaf, váš plač miešal sa v pohrabné ich dumenie, sprevádzajúce ma na poslednej ceste k večnému odpočinku. Neplačte, veď to vôľa Pána Boha. Naposledy ďakoval som dnes Hospodinovi na onom mieste, kde mi vás, podporu mojich starých dní pred rokami bol soslal, Odpusťte mi slabosti moje, ktorými som vás snád zarmútil, zavolajte mi služobníka Božieho, aby ma smieril s Pánom Bohom a posilnil ma na poslednú cestu.

Keď konečne duchovný prišiel, vyspovedal sa, jako sa na dobrého kresťana svedčí a po nábožnom prijatí sv. sviatosti ako posilnenia na ďalekú cestu do večnosti

duchovnému odovzdal svoju poslednú vôľu (testament) dľa ktorého tretinu celého pekného jeho majetku obetoval na obnovenie chrámu Božieho a ostatné dve tretiny pripadly sirotám.

Po odhode duchovného starčok upadol do tichého hlbokého spánku, z ktorého sa viacej nezobudil. Jeho chovanci celú noc čakali, že sa snád zobudí, lež milý Tvorca volal na neho: pod sem milý môj, pod medzi vyvolených mojich!

Povďačné sirotky pochovaly ho s najväčšou úctou a po jeho smrti cez celý rok držaly smutok, jeho hrob každodenne polievajú hojnými úprimnými slzami. A keď neskôršie Pán Boh požehnal ich peknými, zdravými dietkami, vodievaly ich často k jeho hrobu, vyprávajúc im: tu odpočíva ten, jehož dobrotivá pravica stále nad nami bdievala, jako anjel ztrážca nad svojimi sverenci, Jemu a Pánu Bohu môžeme ďakovať za všetko, čo svojim menujeme: modlite sa zaň, aby mu Boh dal ľahkého odpočinku, šťastného zmrtvýchvstania a večného oslávenia v kráľovstve nebeskom!

N. Volla.

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ do začiatku leta ostane v Schönbrunne, bo ho nechcú vystaviť premene povetria. Jestli v júni bude stále teplé počasie, jeho veličenstvo na niekoľko týždňov pojde do poľovníckeho kašielu v Lainzi. Od júla do prostriedka septembra jeho veličenstvo bude sa zotavovať v Išli. Panovnícke osobnosti cez leto nenavštívia jeho veličenstvo, bo okružie jeho chce, aby po unavnej zime pokojne si oddýchol.

Zdravotný stav sv. otea Pápeža dľa zpráv 14. aprila uverejnených obrátil sa k lepšiemu. O tom pravda ani reči nemôže byť, že by svätý otec v najbližšom čase výsluchy mohol dávať.

Jeho excellencia vysokodôst. pán knieža-primas Uhorska a arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch prítomne mešká v hlavnom meste a v slobodnom čase svojom navštevuje katolícke školy, spolu súčasťňuje sa aj v zasadnutiach katolíckych ústavov spoločenských.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie 2. apríla odcestoval do Ríma, kde svätý otec pápež Pius X. hneď po jeho príchode milostive prijal ho vo výsluchu a s pochvalou vzal v známosť jeho úradnú zprávu o cirkevných záležitostiach košického biskupstva. Osvietený pán biskup 21. apríla prítomný bude na kongresse spolkov katolíckych tovaryšov a z tej príčiny nemôže sa súčasťniť na svetovom katolíckom eucharistickom kongresse, ktorý toho roku a priam v tieto dni vydržiavajú na ostrove Malta. Tunajší katolícky autonomický kruh 30. marca vydržiaval valné ročné shromaždenie, ktoré ako predseda peknou rečou zahájil skutočný vnútorný tajný rada Eugen Berceilly, po čom veľavýznamné reči povedali osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie

a Melchior Takács, praelát praemonštratských kňazov. O účinkovaní spolku obšírnu zprávu podal dr. Patrik Stuhlmann professor a kňaz praemonštratský. Eduard Perlsberg, papežský protonotár a kanonik 30. marca po 52-ročnom spasonosnom účinkovaní zomrel v 75 roku života svojho. Georg Szabó vicedekan a farár obce Gyergyószentmiklós, predseda krajinského spolku striezlivosti a sdržovania sa všetkých liehových nápojov 27. marca o alkohole držal prednášku tunajším honvédom a mládeži vo veľkom počte prítomnej; podobnú prednášku pre ženské o alkohole mal Ján Gilinger professor tunajšej reálky; 29. marca ale o smutných následkoch alkoholizmu, pre mládež II. prednášku mal Barnabas Toszt, biskupský notár, s názorými obrázky, ktoré vysvetľoval vojenský kaplán Konrády. Osv. pán biskup a kanonik ostrihomský dr. Medard Kohl 30. marca v Budapešti za kňaza košického biskupstva vysvätil Karola Füzeséryho, duchovného domovne arcikniežata Jozefa. Tunajšie školy kláštora Uršuliniek minule navštívil kráľ. škôldozorca Julius Nevelós a veľmi pochválne vyslovil sa o blahonosnom účinkovaní mnišiek. — *Nagyatád*: Tunajšieho horlivého duchovného Šimoná Miklušica, Valér Czifrák vicedekan a farár obce Barancs, 30. marca za prítomnosti početného duchovenstva slávnostne uviedol do farského úradu.

Z biskupstva spišského. Osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy opátkanonika Viktora Horvátha na vlastnú prosbu oslobodil od úradu direktora a profesora v spišskom semeništi a s úplným uznaním vrele sa mu poďakoval za jeho ustávanie a spasonosné služby, ktoré za dlhý rad rokov sebaobetive konal v obore výchovy diecesanského kňazstva. — Franc Dulya investitúru dostal na hruštinskú faru v Orave. — Béla Novák dočasný administrátor v Jablonke poslaný je za kaplána do Šavnika a dočasné spravovanie jablonskej fary sverené je Jozefovi Novotnému kaplánovi šavnického. — Dekan-farár Štefan Haluska, ktorý bol už vymenovaný za farára do Jablonky, aj naďalej ostane v Oravke; z tej príčiny na jablonskú faru nový súbeh vypísaný bol do 6. apríla.

Chýry zo Šáriša. *Prešov*: Tunajší katolícky kruh Rákócziho 31. marca zariadil pekný zábavný večierok, z ktorej príležitosti zaujímavú prednášku držali: pani Margareta Schlachta a dr. Engelbert Mázy, benediktín, hlavný direktor gymnázialnych škôl okresu. Komora pravotárska, sbor sebaopomného a potravného spolku 30. marca vydržovali ročné shromaždenie, v ktorom s pochvalou vzaly v známosť ročnú zprávu účinkovania ich družstva a vyvolili výbor a úradníkov na bežiaci rok. — Tunajší lekári, ačpráve k tomu najmenej príčiny majú, neni sú spokojní s ich platom a strojia sa štrajkovať. Tunajšej domovni slepých darovali: Géza Koncsek z Debrecína 10 kilov semiačka a Adalbert Faragó zo Zalaegerszegu 30 stromkov do zahrady. — Vizitáciu liehvy, dľa nariadenia ministerstva orby, po jednotlivých obciach prísne prevádzajú k tomu ustanovení zverolekári. — Mungovskí krajinskí vyslanci pri

voľbách ubohému národu sľubovali všetko možné a nemožné, ešte aj hviezdy z neba. Včul ale odkedy panuje mungovská vláda, všetko zdraželo. Zdražel dohán, petrolej, zdražela sol, zdražely železničné karty a teraz majú zdražef ešte aj švibalky. Nakoľko zdražely iné v živote najpotrebnejšie články, to každý vie. Nadovšetko tí ľahkomyselní voličia môžu sa teraz za ušíami škrať ktorí pri voľbách hlasovali na mungovských kandidátov. Mnoho musia teraz platiť za tú goralku, ktorou napajali ich židáci a mangovskí kortesi.

Chýry zo Spiša. V Levoči turecký officier Nouri Ossmann zasnúbil sa s Irénkou Lukács, dcérou tajomníka finančnej direkcie. Do Novej Vsi za vandrovného včelárskeho učiteľa vymenovaný je Michal Pomekáč. Do jeho okresu prislúchajú nasledujúce stolice: Sepeš, Gömör, Abauj-Tornya a Šáros. — V Gelnici dostavilo sa na assentírku zo 106 vojopovinných 61, odobrali 10; vo Vlachoch z 51 dostavilo sa 23, odobrali 6. — V Krompachoch 2. apríla s úmyslom samovraždy strelila do seba 20-ročná manželka fabričného robotníka Jozefa Iványiho a zomrela v nasledujúci deň. — Kézmarský robotník Franc Gurecki zo žiarlivosti zastrelil chcel svoju ženu, na šťastie ju ale netrafil. Nebezpečného manžela posadili do chládku. Kézmarskí učňovia Jozef Gorčák a Jozef Vlcha jedného večera cez oblok strelili na svojho majstra, keď v dielni pracoval. Guľku zadržal jeden drevený drúk. Pri výsluchu za príčnu svojho útoku udali, že ich majster pre zlú robotu viac razy pokarhal. Nezbedných dobrých vtákov zaiste oddajú nektorému popravnému ústavu. V Tribšu ošípané na jednom dvore vyryly mrtvolu jedného nemluvniatka a odvliekly ju na hnojisko, aby sa tam hostily. Už odhryzly jednu ručičku, keď to ľudia zbadali a ich odohnali. Vyšetrovanie je zavedené. Podozrenie padá na jednu ženskú, ktorá už nebýva v Tribšu. Hriech nedá sa dlho ukryť a najviac už aj tu na zemi volá o pomstu! — V minulé dni na viacerých miestach volili okresných lekárov: v Hrabušiciach je vyvolený dr. Štefan Kováč vojenský lekár marošvárskeho, vo Felkej dr. Eduard Daitch, v Spišskej Sobote dr. Andor Genersich a v Štvrtku dr. Arthur Hritz, ktorý dočasne bývať bude v Levoči. — Podnotárske stanice sriadit majú v notárskom okrese okolia Merény so štátnou podporou 1000 korún, v Orzovjanoch so štátnou podporou 800 kor., v Hranovnici so štátnou podporou 700 kor., v Batizovciach, v Slovenskej Vsi a v Starej Vsi ale so štátnou podporou po 600 korún. — Minulý týždeň bol chladný s mrazami a aj sňah sa ukázal.

Železničné nešťastie. Na budapeštiansko—fiumánskej železničnej čiare v pondelok 7. apríla na úsvite udalo sa veľké nešťastie. Rýchlik ktorý sa v nedeľu večer pohol z Budapešti do Fiume, medzi stanicami Generalski-stol a Tounj následkom neopatrnosti dozoreu tounjskej stanice na úsvite okolo 4. hodiny v pološere srazil sa s nákladným vlakom, ktorý jachal od Fiume. Následkom srážky nákladný vlak sa na kusy rozdrúžal. Rušeň rýchlika sa vyšinul a dolámal sa, z konduktor-

ského vozňa ostaly len triesky, vozeň, ktorý slúžil za spalňu, sa tiež porúchal, ale cestovateľom, ktorí v ňom spali, sa nič nestalo. Rušňovodič, kurič a dvaja hamovníci nákladného vlaku zomreli. Z osobníctva rýchlika ťažšie-lahšie ranení boli piati. Z cestovateľov rýchlika mimo jedného mužského, ktorý utrpel len nepatrnú odreninu a jednej ženy, ktorej vytklo obidve nohy, nikto nebol ranený. Dozorca tounjskej stanice, ktorý tým zapríčinil nešťastie, že rýchlik napriek zákazu pustil ďalej, chcel spáchať samovraždu, ale ho v tom prekazili a zatkli ho.

Tri miliardy dollárov škody. Z New-Yorku sdeľujú, že víchor a povodeň len v samom štáte Ohio narobil škody na tri miliardy dollárov, čili 15.000 millionov korún. Tridsať miest a dedín úplne vyšlo na zkazu. Železničná premávka ešte není zpät uvedená.

Besní psi. V Trnave a na okolí besní psi pohrýzli štyroch ľudí, ktorých zaviezli do Budapešti do Pasteurovho ústavu.

Mesto Igló na svojom posledne vydržiavanom valnom shromaždení uzavrelo, že dá postaviť učňovský domov. Valné shromaždenie vzalo v známosť zprávu o predĺžení predprac železničnej čiary Igló—Betlér.

Najväčší dom vo Viedni srútiť. Vo Viedni 8. apríla predali najväčší dom mesta takzvaný Freihaus, ktorý srútiť, bo ho mesto odkúpilo. V dome je šesť dvorov, 31 schodbišť a 325 bytov. Z ulice otvára sa do 25 obchodov. V dome sú 4 hostince, jedna športová miestnosť, jedna kaplna, tanečná škola, divadlo atď. V tomto dome písal Mozart svoj kus «Kúzelná flauta». V dome je aj vodomet s vodou z chýrečného schönbrunnského vodovodu, ktorý Hofburg zásobuje vodou. Dom sa predal za 5 millionov korún.

Zavraždení robotníci. Ako sdeľujú z Baňskej Bystrice, v pondelok 7. apríla popoludní traja tamojší fískáli a jeden lekár urobili výlet do hermaneckej papierne. V blízkosti obce Olmányfalva v priekope vedľa hradskej našli mrtvoly dvoch robotníkov. Mrtvoly byly strašne dopichané nožmi. O niekoľko metrov ďalej ešte päť robotníkov ležalo v kaluži krve. Člen výletnickej spoločnosti lekár dr. Ernest Grün na koči pospiechal do papierne, doniesol obvazky, poskytol prvú pomoc raneným, z ktorých jeden mal brucho celkom rozpárané, tak že o krátky čas zomrel. Mimo troch mrtvých štyria robotníci sú tak dopichaní, že sa z nich iba dvaja vyliečia. Z vyšetrovania vysvitlo, že zvolenski robotníci medzi Baňskou Bystricou a Hermancom stavanej železnice stretli sa s horvátskymi robotníkmi stavby, pohašterili sa a prevážná väčšina Horvatov dopichala Zvolenčanov. Miesto bitky bolo plné kalužiami a flakmi sadnutej krvi. Z Horvatov len dvoch chytili.

Krešťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Všivavosť domácich zvierat.

Všivavosť je veľmi častá pri domácich zveroch. Poznáme ju tak, že všivavé zviera, ponevác ho svrbí koža, natoľko sa škrabe, že mu niekedy na tele aj rany povstanú. Jestli si takéto zviera bližšie obzreme, medzi srstou alebo perím vidíme hemžiť sa mnoho, drobným červičkom podobných živočíchov. Títo živočíšia majú dlhé žihadlá, ktoré zapichnú do kože a fahajú z nej krv.

Všivavosť není taká nebezpečná u lichvy, ako u bydiny, ktorá jestli sa všivavosť veľmi rozšíri, vyhynie. Pri väčších zveroch, jako sú kone a roháčina všivavosť je zvlášte preto neprijemná, bo všivavosť zviera zohaví a mimo toho, keď je na zvieratu veľmi mnoho vši, zviera aj schudne.

Všivavosť sa veľmi rýchle rozširuje. Nech len jedno zviera má vši, aj ostatné ovšivavejú. Bo zvery sa trú jedno o druhé a v taký čas sa vši alebo ich vajička ľahko dostanú zo všivavého zvierafa na čisté. Ponevác všivavosť obyčajne cudzie zvery dovlečú a rozširujú, múdre urobíme, keď z cudzieho dvora dovedené zviera za čas držíme osobitne. Dobré je, keď toto aj pri hydine robíme, bo u hydiny všivavosť je ešte častejšia. Takýto kus hydiny sa neprestajne zobákom škrabe pod krídlami. kde možno videt drobným červeným bodkám podobných živočíchov. Jestli sa živočíšia veľmi rozmnožia, kus hydiny veľmi oslabne, ba aj vyhynie.

Všivavé zviera tak liečime, že zviera umývame odvarom z dohánu. Tento spôsob liečenia nielen že je jednoduchý, ale je i lacný a iste účinkujúci. Nepotrebujeme iné, jako pol kilogrammu obyčajného najlacnejšieho dohánu, ktorý varíme v 12 litroch vody a keď odvarok vychladne, kefou smýjame s ním kožu zavšivaveného zvierafa. Umyté zviera treba prikryť, aby neprechladlo. Koberec tiež treba oprat v horúcom lúhu, bo aj na koberci zvykly byť všice. Aby sme vši ce celkom vykynožili, dobré je umývanie zvierafa o 4—5 dní zopakovať, bo je možné, že aj pri tom najpozornejšom umývaní niekoľko všic alebo vajiček ostane na zvieratu a takto by sa všice znova rozmnožily.

Hydinu tak oslobodíme od všic, že zavšivavený kus hydiny natreme rovnakou miešaninou petroleja a oleja. Kurince a žrde na sadenie tiež treba očistiť, tak že ich umyjeme horúcim lúhom a potom kurince vybielime vápnom.

Bratia Katolíci ! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kreštan». «Kreštan» už cez XX. devätnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kreštan číta a predpláca len «Kreštana».

Z Podbraniska.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Veľactený pán redaktor! Prosím ráčte uverejniť týchto mojich pár riadkov v našom milom Krestane.

Len v krátkosti idem opísať ten hlboký žiaľ, aký opanoval veriacich našej obce Frics, ležiacej v šárišskej stolici. Akože aj tento, svojmu svätému náboženstvu s telom i dušou oddaný národ nemá žiaľ, keď ho opustil jeho vrelemilovaný duchovný, Prevelebný pán Ondrej Michajla náš horlivý farar vymenovaný je za stáleho duchovného naprávneho ústavu v Košiciach. Občania farnosti Frics a jej filiálek ak veľmi sa tešime jeho vyznačeniu, tak hlboko a z úprimného srdca žialime nad jeho odchodom. Ak barzo sme my milovali nášeho všestranne obľúbeného duchovného, bolo vídať vtedy, keď sa lúčil od nás. Keď sa od nás odobieral, horké slzy vylievali nie slabé ženy a deti, lež i starí a mladí chlapi skalotvrdeho srdca. Keď som sa ich pýtal prečo nariekajú, odpovedali mi: ako že by sme nariekali, keď sme videli a vždy zkusili, že náš drahý duchovný, ktorý nás teraz opúšťa, bol skutočne našim otcem duchovným, bo on nielen vždy svedomite plnil svoje povinnosti, lež pri tom aj viacej miloval kostol a náš ubohý národ v jeho chatrných, slamou krytých chalupkách, ako svoje vlastné pohodlie a viacej dal na úprimné srdce chodobných, ako na lichotivé úsmevy druhých.

Pri odchode ich vrelemilovaného duchovného toto mi povedali veriaci obce Frics a ja im to verím, bo som sám zkusil, že majú koho oplakávať.

V tomto čase ale veriaci filiálky Bertót, ktorá patrí ku farnosti Frics, dozili sa aj zriedkavej radosti. Ladislav Andrassy novovysvätený kňaz jágerského arcibiskupstva v nedeľu 6. apríla slúžil tu jeho druhú svätú omšu. Z tejto príležitosti národ v ohromnom počte účastný bol požeňania z rúk novovysväteného kňaza. Pod svätou omšou dietky katolíckej školy obce Frics krásne cirkevné piesne v maďarskej reči spievaly s tak dokonalou vyluvnosťou, že kto ich čul, ťažko by uveril, že od ich milých matiek ako prvé slyšali len slovenské slovo. Čomu aj možno ďakovať tento zriedkave veľký úspech? Len tomu, že ich učitelia svedomite plnia ťažké ich povinnosti a úprimne milujú nielen sverené im dietky, lež aj drzej ruky a otvoreného srdca ľud dedinský.

Nuž keď aj horliví veriaci obce Frics dostatočnú príčinu majú ku žialeniu, za ich milým duchovným, nech sa tešia s tým, že ich synkovia a dcerušky opravde zaslúžia, že ich patričná vrchnosť, v prvom rade škôldozorca viacej chváli ako deti iných obcí.

Ostatne ja tieto moje riadky nie s tým cieľom píšem, aby som vychvaloval, lež aby som výrazu dal mojím ukrytým, lež úprimným citom. A prečo by sa aj svet nemal o nich zdovedeť, keď oni v ich jednoduchosti aspoň tolko znamenajú, ako taký chýr, že Tisza dostal nátku a nepokojne spal. Keď ale najdivšiu hrzúzo-

vládu prevádzal a krajinské zákony nohami šliapal, vtedy ho nič neznepokojovalo. Nuž ale dosť o tomto. S politikou nech sa iní zaoberajú. My tu len to nerozumieme, prečo už raz nezastavia ten prúd terajšej bláznivej politiky a prečo na jeho zpáchané prečiny neobzre sa solový panámista Lukács? Snáď preto, bo sa bojí, že sa obráti na solový stĺp ako nekdý Luthová žena, keď sa obzrela na Sodomu a Gomorhu.

S Bohom

Jerňanský.

Stará Lubovňa (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Veľactený pán redaktor! Prosím vás o uverejnenie tohoto mojho dopisu, v ktorom chcem nečo sdeliť o tom starom spisskom mestečku, o ktorom tak zriedka čítam v našom milom Krestane.

Panama chýrečného šalbiara žida Pallósa nemilo dotkla sa i dvoch peňažných ústavov starolubovenských. Tak Lubovenská Sporiteľňa ako aj Ľudová Banka lubovenského okolia Pallósovi požičaly po 7000 korún. Chytil ich tak, že im sľúbil vystavenie podolinsko-orlovskej železnice. Nemohol to ale uskutočniť pre svoje peňažné prechmaty. V tieto dni počul som, že by sa tá anglická spoločnosť, ktorá bola v spojení s Pallóšom, bola vyrovnala so Starolubovenskou Sporiteľňou a že jej navráti 60 percentov. Ľudová Banka nepristala na vyrovnanie, lež čaká na prajnejší čas, v ktorom úfa celý obnos. Aj o tom som sa dozvedel, že ohľadom podolinsko-orlovskej železnice pojednávajú teraz koncessionári dr. Csáky a dr. Szelényi s iným podujímateľom, totiž so starou firmou Gregersen a že úfajú prajný výsledok. Za túto železnicu neunávene pracuje predovšetkým Ľudový ablegát lubovenského okresu Anton *Beszkid*. Daj Bože zdaru, aby sa konečne i ubohý podolinsko-lubovenský vidiek mohol pozdvihnúť.

Starolubovenský vodovod majú základne obnoviť. Mernický plán je už hotový. Práce majú stáť do 50 tisíc korún.

Pred krátkom udala sa v meste vlamačná krádež. Vdova Šeligová po smrti svojho muža — zaiste od veľkého žialu — viedla veľmi veselý život. Hostila každého, zvlášte vdova Francová Konkoľova z Novej Lubovne, ktorá si veľmi rada popíjala, stala sa jej najdôvernejšou priateľkyňou. Ten povďačný každodenný hosť vypátral, že Šeligová kde má skryté jej peniaze a 4. apríla v noci ukradla jej 400 korún. Keď ju ráno chytili, našli u nej už len 177 korún, ostatné ostaly dakde v kréme. No tá korhelka musí mať ohromné hrdlo!

S kresťanským pozdravom

Eudácky mešťan.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krestana!»**

Rozmary a Žarty.

Smierený.

— A či sa váš strýc smieril, prv než by bol zanechal tento svet?

— Áno, pred smrťou odpustil ešte i dozorcovi daňového úradu, ba ešte i eksekútorovi.

Praktický lekár.

Pacientka ku lekárovi: Pane lekár, vy ste mi predsa rozkázal, aby som jazyk vyplazila. Ja ho takto vyplazený držím už vyše desiatich minút a vy ste ho ani neobzrel.

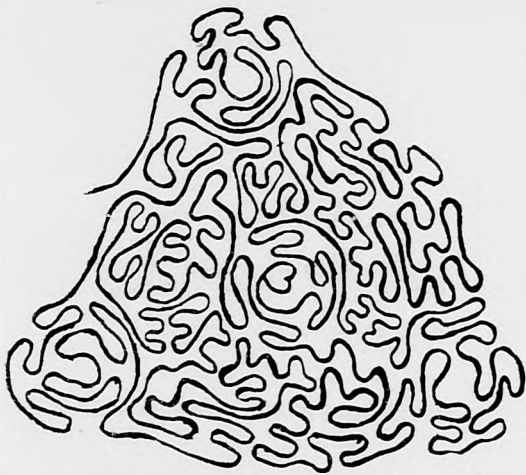
Nepatrne.

— Kto tu zase vzal z týchto hrozienuk? — riekne matka prísne deťom:

— Ja nie, musel ich vziať Miško! — odpovie Žofka.

— Žofka cigáni, ani nebola v izbe, keď som z nich bral! — hovoril Miško.

Hlavylámka.

Bludište.

Hospodár len vtedy môže mať veľkú radosť, keď zozatú hojnú úrodu vymlátiť môže motorovou mlatiackou, pochádzajúcou z motorovej dielne Ludvika Kállayho. Presná adresa: *Ludvika Kállayho motorová dielňa, Budapešť, VI., Gyár-utca číslo 28.*

Odkazy redakcie.

O. H. B. Vašej žiadosti nemožno vyhovieť. — J. Podbr. Vďaka uverejníme. — S. H. Č. Neškodilo by v krátkom dopise udať, čo teraz robia tí vaši mungovci. — F. K. O. Z tej vašej múky nemôžu byť koláče.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Spisy redakcii zaslané.

Requiem aeternam. Pohrebný kat. slovenský spevník pre organistov s *notami*. Obsahuje obrady pohrebne, Libera me, Officium defunctorum. 103 piesne, z nich 14 v magyarskej reči, modlitby pri pohrebe, tri pohrebné reči. litánie za zomrelých atď. Strán 176. Cena výtisku v skvostnej väzbe 4 koruny.

Requiem aeternam. Pohrebný kat. spevník pre ud (bez nôt). Cena viazaného výtisku 72 halierov.

Alleluja. Modlitebná poučná a spevácka knižka s nôtami pre katolíkov. Druhé opravené a zväčšené vydanie. (8—16.000.) Ceny dľa akosti väzby 3, 5, 7 korun. — 608 strán. Na 240 stranách sú modlitby a poučenia a na 368 stranách piesne a obrady s nôtami zaopatrené.

Alleluja, spevník katolícky s nôtami a obradami, 368 strán, II-hé vydanie (5000). Ten istý spevník, ktorý je k Alleluja knižke priviazaný. Cena viazaného výtisku 2 koruny.

Knižky možno dostať v hornouhorských kníhkupectvách a u pôvodcu: Štefana Janovcsik, farára v Likavke, o. pošta: Liptó-Rózsahegy.

Cesta kríža a tajemstvá ruženca. Cena 10 hal. Vydal dr. Jozef Janda, dekan-farár, Nitrapereszlény.

Obchodná týždenná zpráva.

V *Budapešti*, 15. apríla.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	---	---	---	kor.	21:10—23:75
• stolnobelohradská, nová...	•	•	•	•	21:95—22:55
• peštianska, nová	•	•	•	•	21:00—22:65
• banátska, nová...	•	•	•	•	21:90—22:55
Raž prvotriedna	---	---	---	•	19:25—19:45
• druhotriedna	•	•	•	•	19:05—19:25
Jačmeň nový, prvotriedny	---	---	---	•	17:40—18:00
Ovos prvotriedny	---	---	---	•	20:00—21:80
• druhotriedny	•	•	•	•	20:00—20:50
Datelinové semä červená datelina	•	•	•	•	190:00—200:00
• • lucerna	•	•	•	•	90:00—130:00
Otruby drobné	---	---	---	•	12:00—12:26
• hrubé	•	•	•	•	12:00—12:20
Kukurica	---	---	---	•	15:30—15:60
Konopné semä	---	---	---	•	26:00—26:50
Proso	---	---	---	•	---
Rasca (kmin)	---	---	---	•	81:00—81:00

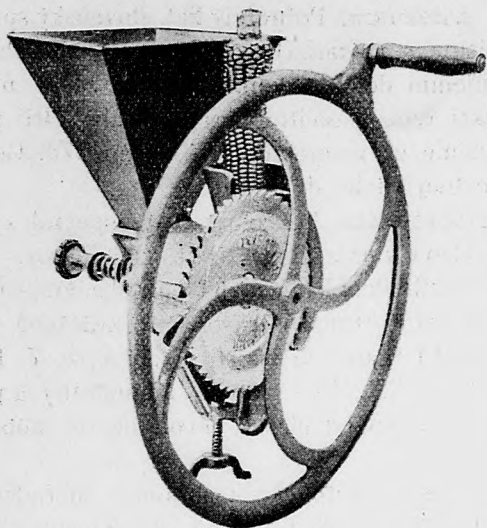
Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17:60	17:30	17:00	16:70	16:20	15:80	15:20

č.	7	7½	8
K.	14:80	13:80	10:40

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

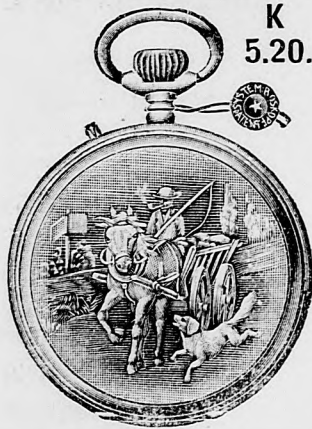
Netreba viac íst do mlyna!

Bo každý hospodár, ktorý si kúpi tento stroj, vtedy a toľko môže mlieť, koľko potrebuje, vyhne tomu, že by toto melivo bolo horké a mlynárovi tiež nič nemusí platiť, následkom čoho kúpený stroj vyplatí sa sám od seba. Na tomto stroji možno mlieť krúpy akejkoľvek fajnosti, bo sa dľa ľubosti regulovať môže. Cez jednu hodinu možno na ňom somleť 30—40 kgr. kukurice. Smestia sa doň na ráz 4 litre kukurice. Stroj i s kol-šom váži 14 kgr. V hospodárstvach je neoceni- teľný. Okrem kukurice možno na ňom mlieť aj jačmeň, raž a žito. Objednať ho možno aj s doposlaním na železničnú stanicu a so zaobalením za 20.— K. Pri objednaní 10.— K treba vopred poslať. — Objednávanie prima

Alexander Takács Budapest, 280. Rákóczi-ut 8. NK.
Cennik s 5000 vyobrazením na žiadosť poslať sa zdarma.

Echt nikel anker remont. bodinky

K
5.20.

systému Roskopf patent No. 1000 R. otvorené s pevnou niklovou zátkou, s pek- nými plastickými figurami, ako bicyklista, loď, želez- nica, roľník, jazdec, banník, zahradník, s emaillovaným číselníkom a s ručičkami sekúnd, presne regulované

5 korún 20 halierov.
Žiadne riziko!

Výmena povolená alebo návrat peňazí.

S poštovou dobierkou zasiela prvá svetoch. dielňa hodín

Hanns Konrad,

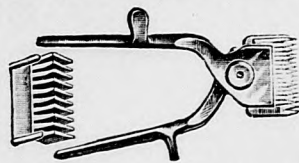
cis. a kráľ. dvorný zásielca

Brüx, číslo 3334. (Čechy).

Cennik so 4000 vyobraze- niami na žiadosť každému posiela zdarma a franko.

Opravdový holičský stroj

k strihaniu vlasov

s pevnou strunou, pôvod- ný solingenský fabrikát k regulovaniu na 3, 7 a 10 mm. výšky s dvomi hrebenkami a s nahrad- nou strunou. — Cena I. čísla 5 K. II. čísla 5.50 K. Ku stroju II. čísla zdarma dám dvojstria britvu k samoholeniu, Objednanie prima

ALEXANDER TAKÁCS

vel'kého tovaru obchod

Budapest, 280., Rákóczi-ut 8. NK.

Obrázkový hlavný cenník s 5000 vyobrazením zdarma.

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak pá- per 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak pá- per, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove posteje.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 spodná perina 130 cm. dlhá, 116 cm. ši- roká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shotovujeme vo veľkosti dľa vole. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej ja- kovosti K 33. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes** 134. pri Pilsen (Čechy).

Najlepší český prameň k objednaní.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drá- pané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; pri- ma polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj- fajnejšie paperie z prs 12 K, Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteje

z hustej tkniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkým perím 18 K; polpapie 20 K; pa- perie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 8 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.0 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazí obšírny cenník zdarma a franko.

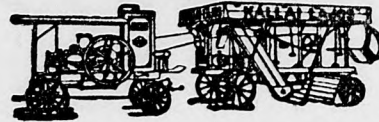
S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Singerove šijacie stroje!

Jozef Habán Budapest, VII., Almásy-tér 14.

Obrázkový cenník pošlem na žiadosť zdarma.

Známo je vôbec,

že len

LUDVIKA KÁLLAI-ho

motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28,

prí úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motor- mlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne zná- mych najlepších a najjednoduchších, pôvodných Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Oznamy prijíma

administracia

„Krestan“

BUDAPEST

Szentkirályi-utca 28.

ZDARMA

a franko na žiadosť dostane každý môj hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami každého druhu v domácnosti potrebných predmetov a príže- tostných darov.

HANNS KONRAD cis. a kráľ. dvorný zásielca Brüx, číslo 3375. (Čechy)

Niklové vačkové hodinky K 4.20
Stříborné hodinky K 8.40
Niklové budičky K 2.90
Pendlové hodiny K 8.50.
Hodiny s kukuckou K 8.50.
Husle K 5.80. Harmoniky k fahaniu K 5.—. Revolver K 5.50.
Pro ľuďnej práce pred- mety z kože z ocele v najbo- hatšom výbere. Žiadne riziko zámena povolená alebo návrat peňazí.

Najlepšia kosa na svete je kosa z kanónovej ocele.

Prevyšuje všetky fabrikáty.

Tieto kosa rozposielam pri úplnej záruke a ponevác vyhotove né sú z najprvej triedy ocele, za ne berem na seba vše- možnú zodpovednosť. S mojimi kosami rýchlo ide robota, bo ľahko režu aku- koľvek hrubú slamu. Riziko je vytvorené bo nesodpovedné kosa hned zamením alebo vrátim peniaze. Ku každej kose zdarma dám 1. kus patent kariku.

70	75	80	85	90 cm.
1.80	2.10	2.30	3.35	2.40 kor.
95	100	105	110	cm.
2.50	2.60	2.70	2.80	kor.

ALEXANDER TAKÁCS

vývozný dom Budapest, 280. Rákóczi-ut 8. NK.
Cennik s 5000 vyobrazením zdarma.